

Les tres R de territori

Estem en plena transformació tecnològica, econòmica, social i política. Els equilibris mundials es van trastocant, i també cal reconsiderar el paper dels territoris. Globalitat i proximitat. Encara ara segueixen sent importants les estructures industrials presents en el territori. Els polígons mantenen de manera desigual la seva presència en molts municipis. Però sembla haver acabat per sempre aquella idea que, oferint terreny per a indústries, un municipi o un territori tenia la porta oberta a un desenvolupament potent i arrelat. Tant la idea de polígon com la idea de fàbrica formen part d'un imaginari del passat. No vull dir amb això que el futur només està relacionat amb serveis. En absolut. Necessitem més que mai reincorporar el teixit productiu al territori. Productiu vinculat a l'agricultura i productiu vinculat a la indústria, però segurament no amb els formats que teníem al segle passat, quan tendíem a mantenir una mirada especialitzada sobre cada tros de país.

Avui les idees sobre el territori fan servir molt les metàfores dels fluxos i les xarxes, que d'altra banda són omnipresents. Un territori ha de poder estar present en els espais globals i per això necessita infraestructures bàsiques que li permetin estar connectat (des dels diferents significats de connexió). Però ho ha de poder fer de manera autònoma. Sense haver de passar per centres o estructures jeràrqui-

ques que es cobren les intermediacions i entorpeixen les dinàmiques de cada espai. Si hem de repensar el país i no parem de parlar d'estructures d'estat, no seria sobrer que parléssim de les dinàmiques territorials a les quals ens agradaria arribar. I, des del meu punt de vista, és un tema clau garantir autonomies funcionals pròpies als territoris, perquè puguin pensar què fan amb els seus recursos, perquè puguin repensar el seu projecte i perquè puguin aconseguir dinàmiques resilients (que permetin canviar i adaptar-se, sense renunciar al que són i garantint la sostenibilitat de l'ecosistema). Aquestes tres R, *recurs*, *repensar*, *resiliència*, penso que seran claus en el futur dels territoris del país. I quan parlo de territoris em refereixo a espais que puguin arribar a

JOAN SUBIRATS

PROF. DE CIÈNCIA POLÍTICA, IGOP-UAB

CONSULTEU
MÉS ARTICLES A
www.ara.cat

tenir dinàmiques pròpies –més enllà de delimitacions administratives– i, si pot ser, allunyades del que alguns anomenen *sindicalisme institucional*, una pràctica que porta a tancar-se i a no accedir a les lògiques creatives del fet de compartir.

Venim de tradicions centralistes. Som molt

conscients de les que ens han esguerrat la vida al llarg de molts anys i que tenen el centre a Madrid. Però potser som menys conscients de les que, internament, projecten Barcelona i les institucions que hi són presents sobre la resta del país. L'experiència de la Generalitat ha estat i és centralista. I ho ha estat en el pujolisme, ho ha estat en el període del tripartit (malgrat l'origen municipalista de molts dels seus components) i si ara potser no ho és tant crec que no és per falta

de ganes sinó per falta de recursos. Un territori ha de tenir vida pròpia. Hem de lluitar contra la idea fatalista que fa que molts espai del país donin una imatge de tristesa o de falta de perspectiva. El territori és l'espai de la comunitat que hi treballa, de la comunitat que cuida la gent que hi viu, infants i grans, rics i pobres, i hauria de ser l'espai de la comunitat que s'autogoverna, que és capaç de reinventar-se en el marc d'aquest capitalisme global i sense pàtria. I per això cal aprofitar el moment i la conjuntura per repensar coses i donar perspectives. Alguns ho estan fent. La iniciativa dels anomenats Territoris Serens, que impulsen els consorcis del Moianès i del Lluçanès, amb llocs com el Cabrerès, la Vall del Ges, Orís i Bisaura, mostren com alguns hi estan pensant. Iniciatives al Pallars Sobirà i a altres llocs van en la mateixa línia.

A les narratives pròpies del segle XX el territori hi comptava poc. I ara, amb la crisi, tot sembla portar-nos inevitablement a la verticalització i a la jerarquia dels poders llunyans i opacs. Però, cada cop més, la vida, la cura, la subsistència, la possibilitat de mantenir béns comuns sense mercantilitzar, dependrà dels territoris. Cal, doncs, construir noves narratives, en què barregem global i local, món i comunitat, donant per tant més espai també a dinàmiques més horitzontals i democràtiques, que generin més responsabilitat territorial i, també, lògicament, més poder als territoris.

El territori ha de poder estar present en els espais globals i necessita infraestructures bàsiques per estar connectat

Hem de lluitar contra la idea fatalista que fa que molts espais del país donin una imatge de tristesa o de falta de perspectiva

LAMARTARILE